

Poloba



Lietuvos sutrikusios psichikos
žmonių globos bendrijos žurnalas

Nr. 1, (25)
2019 m., balandis

Kotryna: savarankiškas gyvenimas, palikęs globos įstaigą
8 p.



„Maisto banko“ akcijoje dalyvavo ir patys neįgalieji

12 p.



Iš Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro – pagražėję ir su geresne nuotaika

18 p.



Mieli skaitytojai,



Lina Jakubauskienė
Žurnalo „Globa“
redaktorė

Džiaugiamės galėdami pristatyti Jums naują, šiais metais pirmąjį žurnalo „Globa“ numerį. Galbūt pastebėjote, kad į leidinio puslapius vėl grįžo spalvos – šiais metais žurnalas po kelerių metų pertraukos vėl bus spalvotas.

„Globos“ turinys ir toliau nesikeis. Stengsime pristatyti Jums naujoves sveikatos apsaugos, teisės, taip pat socialinėje srityse. Kalbėsime apie Jūsų džiaugsmus ir rūpesčius, pateiksime naudingos informacijos įvairiais Jums rūpimais klausimais.

Pirmajame žurnalo numeryje galėsite pasiskaityti apie neįgaliųjų padėtį sovietmečiu, pamatyti, kaip pasikeitė situacija nuo tų laikų. Taip pat rasite pasakojimų apie neįgaliųjų organizacijas, negalia turinčių žmonių kasdienybę bei pasiekimus.

Straipsnyje apie tėvų skyrybas – informacija apie tai, kaip tėvai dar ankstyvoje vaikystėje privalo saugoti vaikų psichiką, kad vėliau patirtos problemos nevirstų ligomis ar net negaliomis. Taip pat rasite mokslininkų nuomonę apie Alzheimerio ligos priežastis, kitą naudingą informaciją medicinos tema.

Dėkojame, kad esate su mumis, mieli žurnalo „Globa“ skaitytojai. Tikimės, kad bendrausime ir bendradarbiausime dar ne vienerius metus.

**Gražaus pavasario ir
artėjančios vasaros.**



Sovietmečiu neįgaliesiems buvo sunku net susituokti

Iš pirmo žvilgsnio sovietmečiu neįgaliųjų švietime įvyko didelių pokyčių. Bene svarbiausias – mokymo įstaigų tinklo sparti plėtra. Sutrikusio intelekto vaikai būdavo mokomi pagalbinėse internatinio tipo mokyklose. Jose apie ketvirtadalį viso mokymo laiko būdavo skiriama besimokančiųjų darbiniam rengimui. Kaip pasakoja pašnekovai, nors neįgalieji visuomenėje buvo ugdomi, šiek tiek globojami, ugdymo ir globos institucijos, šeimos buvo atskirtos nuo socialinių tinklų, užkirstas kelias socialinei savirealizacijai. Ką kalbėti apie neįgaliųjų integraciją į to meto visuomenę.

Steigiamos specialiosios mokyklos

Į akis krinta tai (1 lentelė), kad sovietiniu laikotarpiu būdavo steigiamos įvairaus pobūdžio tik neįgaliesiems skirtos mokyklos. Antai, baigiantis Antrajam pasauliniam karui, buvo atkurtos Vilniaus ir Kauno kurčiųjų mokyklos. Pamažu kurčiųjų mokyklų buvo įsteigta ir kituose Lietuvos miestuose: 1952 m. įkurta Rusnės kurčiųjų mokykla, 1956 m. – ketverius metus veikusi Telšių kurčiųjų nebylių internatinė mokykla, 1956 m. – Telšių kurčiųjų nebylių internatinė mokykla. Tuo metu visose tokio pobūdžio mokyklose mokėsi per pusę tūkstančio mokinių, turinčių klausos negalią. Nuo 1974 m. keletą metų veikė dvi kurčiųjų mokyklos. Be

to, nuo penkto dešimtmečio antrosios pusės pradėjo veikti Suaugusiųjų kurčiųjų amatų mokykla.

„Vaikai mokėsi specialiosiose mokyklose ir jie ten, būdami tarp savų, jautėsi laimingi. Bet buvo izoliuoti. Baigus mokyklą pasirūpinta jų darbu – steigiamos kurčiųjų įmonės. Jos ir dabar veikia, tik labai sunkiai laikosi. Kurtiesiems buvo statomi bendrabučiai. Vėlgi ir įmonėse, ir kiekvienoje teritorinėje valdyboje rūpintasi kurčiųjų gerove ir jų mokslu. Tačiau dėl izoliacijos kurtiesiems buvo sunkiau įstoti į aukštąsias mokyklas. Žinau, kad labai ilgai turėjome vienintelį žmogų su klausos negalia, kuris buvo baigęs aukštąjį mokslą. Šiais laikais daugiau dėmesio skiriama, kad kurtieji būtų savarankiškesni ir patys ieškotų galimybių“, – sako Kauno

kurčiųjų reabilitacijos centro direktorė Jūratė Pugačiauskienė.

Plečiantis mokyklų tinklui, jose besimokančiųjų skaičius per pusę šimtmečio kito dažniausiai didėjančia tvarka. Tai leidžia kalbėti apie mokslo prieinamumą vis didesniam neįgalių moksleivių ratui.

Kaip ir nepriklausomybės laikotarpiu (iki 1940 m.), taip ir sovietmečiu neįgaliųjų mokyklose išskirtinis dėmesys skirtas profesiniam mokymui. Tarkim, kurčiųjų mokyklose mokslas truko aštuonerius metus. Per tą laikotarpį mokiniai turėjo išeiti pradinės mokyklos bendrojo lavinimo kursą bei išmokti kokio nors amato, pvz., siuvimo, mezgimo, rankdarbių (mergaitės), staliaus, batsiuvystės (berniukai) ar kito amato. Paprastai į minėtas mokyklas būdavo priimami vaikai nuo 7 ir 14 metų. Nors pasitaikydavo ir vyresnių. Kaune vietoje Aklųjų instituto buvo įsteigta Aklųjų vidurinė bendrojo lavinimo mokykla-internatas. Šios mokymo įstaigos auklėtiniai galėjo įgyti vidurinį išsilavinimą, o norintieji ir pasirengti studijoms aukštojoje mokykloje. Mokykloje galėjo mokytis vaikai, turintys pirmosios ir antrosios grupės regėjimo negalias. Joje būdavo gerai išmokstama aklųjų rašto. Mokyklą-internatą išlaikė valstybė, mokslas joje buvo nemokamas. Nepaisant to, dauguma regėjimo negalių turinčių mokinių dėl įvairių priežasčių (2 lentelė) sovietmečiu nesimokė.

1 lentelė

Neįgaliųjų mokinių, turinčių psichofizinės raidos trūkumų, kontingento dinamika 1940-1990 m.

Mokslų metų pradžioje	Pagalbinės mokyklos	Aklųjų ir silpnaregių mokyklos	Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokyklos	Logopedinė mokykla	Specialiosios (vaikams su atramos ir judėjimo sutrikimais) mokyklos	Sulėtinto psichinio vystymosi (eksperimentinės) mokyklos	Iš viso
1940-1941	3 (117 mokinių)	1 (-)	2 (-)	- (-)	- (-)	- (-)	3 (230)
1950-1951	2 (100)	1 (-)	2 (-)	- (-)	- (-)	- (-)	5 (650)
1960-1961	11 (1311)	1 (147)	4 (447)	- (-)	- (-)	- (-)	15 (1812)
1970-1971	20 (1542)	1 (168)	3 (500)	1 (276)	1 (200)	- (-)	26 (4686)
1975-1976	30 (7105)	2 (337)	3 (538)	1 (287)	2 (400)	- (-)	36 (8667)
1980-1981	39 (8997)	2 (453)	3 (548)	1 (290)	2 (401)	1 (131)	48 (10620)
1985-1986	41 (9911)	2 (409)	3 (500)	1 (291)	2 (400)	1 (220)	50 (11723)
1989-1990	44 (9319)	2 (364)	2 (468)	1 (298)	2 (339)	1 (798)	5 (11576)

Nukelta į 4 p.

2 lentelė**Regėjimo negalią turinčių asmenų nesimokymo motyvai (7-asis dešimtmetis)**

	Iš viso	Nenustatyta invalidumo grupė	I inv. grupė	II inv. grupė	Vyr.	Mot.
Dėl materialinių sunkumų	1,9	0,8	1,4	2,5	2,2	1,7
Dėl šeimyninės padėties	4,4	2,0	4,1	4,8	3,9	4,7
Toli mokykla	0,4	0,5	0,5	0,3	0,5	0,3
Nežino, kur ir ką mokytis	2,4	1,1	2,4	2,8	3,3	1,7
Nesiseka mokytis	1,8	0,8	1,8	1,9	1,8	1,7
Yra per jauni	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,5
Yra per seni	63,3	74,7	64,0	61,3	59,7	66,6
Nenori mesti darbo	0,8	1,0	0,6	1,0	1,0	0,6
Nenori, nes nemato prasmės	10,3	8,8	10,2	10,6	10,8	10,0
Dėl kitų aplinkybių	9,9	8,1	9,9	10,1	11,2	8,8
Neatsakyta	4,3	1,7	4,4	4,3	5,2	3,4
Iš viso (proc.)	100	100	100	100	100	100

Sutrikusio intelekto vaikai būdavo mokomi pagalbinėse internatinio tipo mokyklose. Jie išlaikė valstybę. Tokio pobūdžio mokyklose apie ketvirtadalį viso mokymo laiko būdavo skiriama besimokančiųjų darbiniam rengimui.

Švietimas buvo politizuotas

Sovietmečiu ugdymo turinys buvo pertvarkytas, pritaikant jį sovietinei ideologijai ir sovietinės pedagogikos reikalavimams. Svarbiausia – diegti moksleiviams materialistinę pasaulėžiūrą, rengti „visapusiškai išsilavinusius, aktyvius ir sąmoningus komunistinės visuomenės kūrėjus“, ugdyti SSRS tautų draugystę. Vadovėliai, išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros bei Lietuvos istorijos (jai buvo skirtas menkas dėmesys, praeities įvykiai klastojami ir interpretuojami pagal klasių kovos principą, į pirmą vietą iškeliant SSSR ir ypač SSKP vaidmenį), versti iš rusų kalbos, kuriai skirtas ypatingas dėmesys.

Dėl mokslo politizavimo, nuolatinės valdžios kontrolės, izoliacijos nuo Vakarų pasaulio, dėstytojų kadru politikos, nepaisant ženklaus kiekybinio šuolio, mokymo lygis sovietų laikais švietimo įstaigose buvo žemesnio lygio nei prieškarinio Lietuvoje. Todėl aukščiau aprašytas neįgaliųjų mokyklų tankus tinklas vien dėl mokymo turinio dar nereiškę ir mokymo kokybės.

Tai turėjo įtakos ir neįgaliesiems, kurių švietimas sovietmečiu buvo susijęs su politika.

Kaip pažymi Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto dekanas prof. Jonas Ruškus, sovietmečiu Lietuvoje specialusis ugdymas buvo glaudžiai susijęs su Sovietų Sąjungoje išplėtotą defektologijos mokykla. Jos pagrindu Lietuvoje buvo sukurta „daug puikiai vertinamų didaktinių, korekcinų metodikų, sėkmingai taikomų specialiojo ugdymo praktikoje. Tačiau ugdymas tapo pernelyg formalus, nukreiptas išimtinai į protinės veiklos lavinimą“. Turintys nežymią protinę negalią vaikai mokėsi specialiosiose mokyklose. Tačiau neišvengta diskriminacijos, nes „baziniai marksistiniai postulatai („darbas sukūrė žmogų, darbas yra žmogaus matas“) neišvengiamai formavo autoritarines diskriminacines nuostatas žmogaus, dėl negalės neturinčio gamybinio potencialo, atžvilgiu“.

Kad padėtis buvo sunki, liudija tai, jog žymesnių sutrikimų turintiems asmenims net nebuvo sukurta speciali ugdymo sistema. Tokią negalią turintys asmenys buvo apgyvendinti psichoneurologijos internatuose arba paliekami augti šeimose. J. Ruškaus teigimu, „nors neįgalieji visuomenėje buvo ugdomi, šiek tiek globjami, ugdymo ir globos institucijos, šeimos buvo atskirtos nuo socialinių tinklų, užkirstas kelias socialinei savirealizacijai“. O dėl nepritaikytos fizinės

aplinkos bendrojo ugdymo mokyklose, taip pat dėl susidariusio psichologinio barjero, netobulos reabilitacijos sistemos, neįgalieji tapo izoliuoti nuo visuomenės. Tokiomis sąlygomis sudėtinga kalbėti ir apie neįgalių asmenų integraciją į to meto visuomenę.

Izoliuojami

visam gyvenimui

Kaip pažymi psichiatras, prof. Dainius Pūras ir Vilniaus universiteto medicinos mokslų daktarė Eglė Šumskienė, „daugumoje Vakarų Europos valstybių po Antrojo pasaulinio karo visuomenės ir valstybės raidoje vyravo tvirtas įsitikinimas, kad yra svarbu ginti pažeidžiamų žmonių grupių pilietines teises. Siekiant šių tikslų formavosi stiprios koalicijos. Ypač ryškios šios tendencijos buvo karą pralaimėjusiose valstybėse, pavyzdžiui, Vakarų Vokietijoje ir Italijoje. Pastarojoje buvo priimtas įstatymas, numatantis psichiatrijos įstaigų panaikinimą: visos gydymo ir globos (psichiatrijos) paslaugos vaikams ir suaugusiesiems, turintiems psichikos negalią, buvo integruotos į bendruomenę“.

Po Antrojo pasaulinio karo Europoje permainingai prasidėjo pakankamai greitai. Tada dauguma Europos valstybių nutarė, kad negalima piliečių laikyti uždarytų – reikėtų juos išmokyti gyventi lais-

vėje. Pasak psichiatro D.Pūro, „tai bendruomeninės paslaugos. Jie gyvena keturiese ar šešiese kokiame „group home“, kiekvienas turi savo kambarį, yra bendra virtuvė. Kartais su jais pabendrauti ateina socialinis darbuotojas, ir visi laimi“. Taip neįgaliesiems buvo žymiai lengviau integruotis į visuomenę, jie mokėsi atsakingai elgtis, geriau pažinti pasaulį.

Visai kitokia situacija susiklostė okupuotoje Lietuvoje. 1947 m. Lietuvos TSR vadovybė, vykdydama komunistų partijos nurodymus, uždraudė Lietuvos TSR Konstitucijos leidžiamą privačią prekybą ir smulkų verslą. Valstybė neaprupindavo smulkių verslininkų ir prekybininkų žaliavomis bei prekėmis, specialiai didino mokesčius. O 1948 m. įsigaliojo namudininkų darbo taisyklės. Pagal jas, dirbti privačiai ir namuose galėjo tik karo ir darbo invalidai, pensininkai, daugiavaikės motinos, asmenys su fiziniais trūkumais. Visi kiti žmonės, išskyrus valstiečius ir dvasininkus, privalejo dirbti valstybinį darbą arba tą, kurį reglamentavo įstatymai. O tie, kurie niekur nedirbo, buvo laikomi „veltėdžiais ir galėjo būti baudžiami laisvės atėmimu“.

Ypač sunkioje padėtyje atsidūrė psichikos negalią turintys asmenys. Tokie ligoniai buvo visiškai

izoliuoti. Antai dabartinis Vilniaus miesto Psichikos sveikatos centras, nuo seno vadinamas „Vasaros 5“ (įsikūręs Vasaros gatvėje), atrodė nelabai panašus į tradicinę ligoninę: „Įvažiuodami į mūsų teritoriją turėjote pamatyti namelį, kuriame anksčiau būdavo apsauga ir nieko neišleisdavo. Jei žmogus Sovietų Sąjungoje čia atsidurdavo, jis buvo laikomas psichikos invalidu – valstybė juo rūpindavosi, bet niekur neišleisdavo. Taip jau būdavo: jei susirgai, tave izoliuoja nuo visuomenės“, – pasakoja Vilniaus miesto psichikos sveikatos centrui vadovaujantis Martynas Marcinkevičius. Savo ruožtu nepriklausomybės laikotarpiu ligoninės išorinis vaizdas smarkiai pasikeitė: šiandien ligoninės teritorijos nejuosia aukšta tvora, kuri buvo skirta tam, kad neišsilakstytų ligoniai, langus su grotomis pakeitė nedūžtantys stiklai su užraktais. O, pasak M. Marcinkevičiaus, „ligoninės vadovybė siekia, kad atvykstantys pacientai čia jaustųsi ne kaip ligoninėje, o kaip namuose“.

Susituokė tik gavę valdžios leidimą

Sovietmečiu neįgaliesiems sudėtinga buvo net gauti leidimą tuoktis. Vlada ir Povilas Gribė-

nai buvo pirmoji pora ratukuose, kurie susituokė tik gavę specialų valdžios leidimą. Prisimindama tuometinę situaciją V.Gribėnienė pažymi, kad „sovietmečiu neįgalus žmogus buvo šeimos skausmas ir nelaimė“.

Ponia Vlada ratukuose – nuo 1971-ųjų, bet tik nuo 1988-ųjų ji įsitraukė į Lietuvos invalidų draugijos veiklą. Vėliau organizacija pavadinta Lietuvos žmonių su negalia sąjunga, atsisakius diskriminuojamo žodžio „invalidas“ (lot. invalidus – bejėgis, silpnas). Iki tol neįgalūs žmonės susitikti ir bendrauti galėdavo tik pogrindyje, tarpusavio kontaktai dalijantis patirtimi ar bandant spręsti paprasčiausias problemas būdavo nelegalūs. Net kai P.Gribėnas panorė įsigyti naujas kelnes, buvo nusistebėta: negi ir žmogus ratukuose turi tokius pat poreikius? Būta ir kitų suvaržymų. Pasak Gribėnų, „sovietmečio gūdumoje jų ir dar kelių žmonių noras apsilankyti Operos ir baleto teatre buvo nepasiekiamas svajonė. Ne tik dėl nepatogaus privažiavimo ar neįrengtų specialių vietų. Anuometinis teatro vadovas, kurio pavardės pašnekovai neatskleidė, tiesiai išrėžė, kad neįgalieji tik gaudintų teatre vaizdą ir todėl jų ten niekas neįleis“. Padėtis pradėjo keistis atgimimo laikotarpiu ir atgavus Lietuvos nepriklausomybę.

Vaikų psichikos sutrikimus gali lemti ir tėvų skyrybos

Lina Jakubauskienė

Atlikti tyrimai rodo, jog tėvų skyrybos turi neigiamos įtakos vaikų psichikos sveikatai. Išsiskyrusiose šeimose augančius vaikus dažniau kamuoja nerimas, įvairios baimės, jų elgesys ar emocijos gali būti sutrikę. Vilniaus miesto Karoliniškių poliklinikos Psichikos sveikatos centro surengtoje konferencijoje su vaikais dirbantiems gydymo, mokymo įstaigų specialistams pranešimą skaičiusi vaikų psichiatrė prof. dr. Sigita Lesinskienė sako, jog labai svarbu tėvų skyrybas išgyvenantį vaiką suprasti, pajusti, kas vyksta jo viduje ir laiku suteikti reikiamą pagalbą.

Skyrybų daugėja

Problema aktuali ir dėl to, kad skyrybų tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje nuolat daugėja, taigi

daugėja ir vaikų, kurių tėvai išsiskyrę. „Lietuvoje jau išsiskiria daugiau kaip pusė susituokiančių šeimų. Kas trečias ar ketvirtas vaikas šiuo metu auga išsisky-

rusioje ar nepilnoje šeimoje“, – teigia profesorė.

Pasak jos, didesnė skyrybų rizika kyla šeimoms, kur gimsta negalią turintis vaikas. „Statistika rodo, jog skyrybos tokiose šeimose yra dažnesnės, todėl joms reikia daugiau pagalbos – ne tik vaikui, bet ir tėvams, kad jie galėtų sėkmingiau išgyventi krizę, palaikyti vienas kitą. Labai dažnai tokia situacija baigiasi tarpusavio kaltinimais, vėliau – skyrybomis. Taigi galima teigti, jog šeimos, kuriose auga negalią turintis vaikas, patenka į padidintos rizikos zoną. Didesnė grėsmė šeimos stabilumui kyla ir tais atvejais, kai vaikas hiperaktyvus. Tai turi ypač didelės įtakos mamos sveikatai – jai gali išsivystyti depresija ar kiti

Nukelta į 6 p.

Atkelta iš 5 p.

psichikos sutrikimai“, - pabrėžia profesorė.

S. Lesinskienės teigimu, ne visada skyrybas derėtų laikyti blogiu: yra situacijų, kai jos apsaugo vaikus nuo smurto, konfliktų, prievartos. Vis dėlto pats faktas, kad tėvai – nebe kartu, atžalas traumuoja, todėl tėvus dera skatinti išsaugoti santuoką, jei tai dar įmanoma.

Profesorė sako, jog padariniai vaiko psichikos sveikatai dėl tėvų skyrybų gali būti tiek trumpalaikiai, tiek ilgalaikiai. Labai svarbu, kad aplinkiniai, su jais dirbantys specialistai pastebėtų ir tinkamai įvertintų vaikų būklę. „Kiekvienas vaikas tėvų skyrybas išgyvena skirtingai. Vienam skauda labiau, kitam mažiau, tačiau nėra taip, kad neskaudėtų visai. Tiek artimųjų, tiek su vaikais dirbančių specialistų tikslas – pasiekti, kad šis procesas paliktų kuo mažesnius pėdsakus vaiko psichikoje“, - kalba S. Lesinskienė.

Jos teigimu, vaiko psichikos sveikatai labai svarbu tai, kuriame jo raidos etape įvyksta tėvų skyrybos: kūdikystėje, ikimokykliniame, pradinės mokyklos amžiuje ar paauglystėje.

Sukelia problemų visuose raidos etapuose

Kai tėvai išsiskiria vaiko kūdikystėje, mažylis, be abejojimo, dar nesupranta, kas vyksta, negali žodžiais išreikšti savo pojūčių. Tačiau jis jaučia tėvų emocijas ir skausmą. Kūdikio nerimas, nustumtas į pasąmonę, įvairiais sutrikimais gali pasireikšti gerokai vėliau.

S. Lesinskienė sako, jog ikimokyklinio amžiaus vaikai tėvų skyrybas išgyvena itin sunkiai. Tokio amžiaus vaikai linkę prisiimti kaltę sau, jiems atrodo, kad tėtis ar mama paliko todėl, kad jie buvo blogi, netinkamai elgėsi. Jų mąstymas šiame amžiuje magiškas, simboliškas, egocentriškas, jų labai laki vaizduotė. Piešdami ir žaisdami šio amžiaus vaikai geriau išreiškia tai, ką jaučia, negu pasako žodžiais.

„Ikimokyklinio amžiaus vaikai, patyrę tėvų skyrybas, gali tapti itin dirglūs, jie neturi džiugesio, sutrinka miegas, sumažėja savivertė. To-



kie amžiaus vaikams labai svarbus ryšys su abiem tėvais. Nors ir maži, šie vaikai jau išgyvena liūdesį, gedėjimą, depresiją. Labai svarbu, kad vaiko būseną pastebėtų aplinkiniai, darželio darbuotojai, žinotų, kaip jam padėti. Nebūtinai ikimokyklinukus išsyk nukreipti specialistų pagalbai – kai kuriais atvejais tai gali būti tik papildomas stresas. Vis dėlto vaikus, kurių tėvai išsiskyrę, reikia stebėti atidžiau“, - kalba S. Lesinskienė.

Sunkiai tėvų skyrybas išgyvena ir jaunesnio bei vidutinio mokyklinio amžiaus vaikai. Jie jau supranta, kad šeimoje vyksta kažkas negero, bet dar negeba susidoroti su savo emocijomis, adekvačiai vertinti situacijos.

Pasak S. Lesinskienės, šiame amžiaus tarpsnyje vaikams gali atsirasti nesutarimų su bendramučiais, konfliktų su pedagogais. Jie nenori lankyti būrelių, neturi motyvacijos, energijos ką nors veikti. „Suaugusieji juos dažnai bara, vadina tinginiais. Tačiau taip pasireiškia šių vaikų gedėjimas. Dėl patiriamo nerimo, nesutarimų jiems gali atsirasti ne tik psichosomatinių sutrikimų, bet ir somatinių ligų“, - kalba profesorė.

Ne mažiau skausmingos tėvų skyrybos ir paaugliams. Jie ir taip išgyvena kritinį laikotarpį dėl hormonų pokyčių, todėl stabili šeima jiems yra didelis ramstis. „Kai skiriasi tėvai, paaugliams gali atsirasti rimtų emocinių problemų, polinkis į depresijas ar net savižudybę. Tokie vaikai gali elgtis destruktiviai, būti priešiški ar net agresyvūs, linkę žaloti save. Ne-

retai jie susiranda rizikingų draugų, pradeda vartoti alkoholį ar narkotines medžiagas. Tokiu būdu jie tarsi tikrina – ar tėvai mobilizuosis, ar suteiks jiems reikalingą pagalbą“, - sako S. Lesinskienė.

Tėvų skyrybos turi neigiamos įtakos net ir suaugusiųjų gyvenime. Augusiems išsiskyrusiose šeimose neretai trūksta socialinių įgūdžių, jie sunkiau užmezga santykius, dažniau skiriasi, piktnaudžiauja alkoholiu ar psichaktyviosiomis medžiagomis, patiria psichologinių sunkumų.

Kaip pagelbėti?

Pasak S. Lesinskienės, po skyrybų tėvai ir vaikai praeina visus penkis gedėjimo etapus, kuriuos sudaro neigimas, pyktis, derybos, depresija, susitaikymas. Specialistams labai svarbu žinoti, kuriame gedėjimo etape yra vaikas ar tėvai.

Profesorė sako, jog su bet kurio amžiaus vaiku svarbiausia yra kalbėtis. Tiek specialistai, tiek tėvai turi žinoti, ką tai daryti geriau. „Turime pamokyti tėvus, kad jie abu vienodai aiškintų vaikui apie skyrybas, jų priežastis. Labai svarbu sakyti vaikui, kad skyrybos – tai tėvų sprendimas, jų atsakomybė. Dera priminti vaikui apie gražius šeimos gyvenimo etapus – koks jis buvo lauktas, mylimas abiejų tėvų. Tai padeda vaikui išgyventi sudėtingą situaciją“.

S. Lesinskienė pabrėžia, kad maždaug dvejus metus po skyrybų patys tėvai išgyvena krizę, jie negeba visiškai patenkinti

vaikų poreikių. „Labai dažnai tėvai sąmoningai ar nesąmoningai bando įtraukti vaiką į savo konfliktus, skirdami jiems įvairius vaidmenis. Tokiu atveju vaikams būtina padėti. Vaikas turėtų išmokti pasakyti tėvams: „tarkitės tarpusavyje, aš čia nedalyvauju“, - primena profesorė.

Kuo vaikas labiau įtraukiamas į tėvų konfliktus, tuo didesnė rizika, kad kuriame nors amžiaus tarpsnyje jam pasireikš psichikos sutrikimai. Todėl labai svarbu, kad tėvai apsaugotų vaikus nuo tarpusavio vaidų, abu kartu įsitrauktų į vaiko gyvenimą, palaikytų artimus ryšius tiek su juo, tiek tarpusavyje. Tuomet neigiamos reakcijos dėl skyrybų vaikams pasireikš švelniau.

Profesorė primena, kad yra įvairių pagalbos būdų išsiskyrusioms šeimoms ir jose augantiems vaikams. Tai – terapinės grupės vaikams ir paaugliams skyrybų krizei įveikti, taip pat grupės išsiskyrusiems tėvams, individuali palaikomoji psichoterapija ir kita.

S. Lesinskienės teigimu, į pagalbos teikimą išsiskyrusių šeimų vaikams turėtų įsitraukti įvairių sričių specialistų komanda. Svarbų vaidmenį čia vaidina ir šeimos gydytojas, kuris visada turėtų įdėmiau stebėti besiskiriančių šeimų vaikus, prireikus nukreipti juos į psichikos sveikatos centrus. Labai svarbu pokyčius pastebėti kaip įmanoma anksčiau, kol vaiko problemos neįsisenėjusios. Ne mažiau svarbu gerinti visuomenės psichinės sveikatos raštingumą.

Specialistė sako, jog už vaikų psichikos sveikatą ir psichologinę gerovę atsako abu tėvai, todėl net skirdamiesi jie privalo galvoti ne vien apie save, bet apie tai, kokius emocinius išgyvenimus šeimos griūtis suteiks jų atžaloms, kokių padarinių tai gali turėti jų dar nesutvirtėjusiai psichikai. „Skiriasi tėvai tarpusavyje, vaikas su savo tėvais nesiskiria. Ryšys ir bendravimas tiek su mama, tiek ir su tėčiu po skyrybų turėtų išlikti, tegu jau kitoks. Vaikai jaučiasi saugeni, ramesni, kai mato ir girdi, jog jų išsiskyre tėvai tariasi tarpusavyje dėl jų reikalų, bendradarbiauja“, - pabrėžia S. Lesinskienė.

Dantenu ligos bakterijos rastos sergančiųjų Alzheimeriu smegenyse

Atliktas tyrimas parodė, jog lėtinės dantenu ligos gali būti siejamos su Alzheimerio liga. Buvo ištyrti mirę ir gyvi pacientai, kuriems diagnozuota ar įtarta Alzheimerio liga. Sergančiųjų Alzheimeriu smegenyse rastos bakterijos, siejamos su lėtine dantenu liga, praneša „BBC News“.

Testai su pelėmis patvirtino, kad bakterija *Porphyromonas gingivalis* iš burnos migravo į smegenis, jos išskiriamas toksiškas proteinas (*gingipainas*) naikino smegenų neuronus.

Bakterija taip pat skatino baltymo amiloido, smegenų komponento, siejamo su Alzheimerio liga, gaminimąsi.

Tolesni tyrimai su pelėmis atskleidė, kad vaistai, kurie blokuoja toksiškus bakterijos gaminamus proteinus, sustabdė smegenų degeneraciją. Studija buvo publikuota žurnale „Mokslo pažanga“.

Mokslininkai teigia, kad šie radiniai žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga, galbūt atvers naujas pagalbos galimybes. Šiuo metu efektyvus Alzheimerio ligos gydymas neegzistuoja.

Komanda sukūrė naują vaistą ir planuoja jį kliniškai išbandyti su



pacientais, sergančiais lengva ar vidutine Alzheimerio ligos forma.

Studija visų pirma įrodo sąsajas tarp dantenu ligos ir demencijos, tačiau vis tik lieka neaišku, ar dantenu ligos bakterijos yra Alzheimerio ligos priežastis, teigia studijoje nedalyvavę mokslininkai.

Tarp ankstesnių dantenu ligas su demencija siejančių studijų yra ir pernai publikuotas tyrimas, kuris atskleidė, kad žmonėms, sergantiems lėtine dantenu liga dešimt ar daugiau metų, 70 proc. padidėja rizika susirgti Alzheimerio liga nei tiems, kurie dantenu ligomis neserga.

*Pagal užsienio spaudą parengė
Jurgita Dagilytė*

Kaziuko mugėje – Šilalės neįgaliųjų darbeliai



Kovo 4 d. Šilalės socialinių paslaugų namuose vyko Kaziuko mugė. Mugėje buvo pristatomi socialinių paslaugų namų gyventojų ir narių pagaminti keramikos, medžio dirbiniai, mezginiai, šventiniai atvirukai, papuošalai ir kiti rankdarbiai. Šilalės socialinių paslaugų nariai svetingai pravėrė savo duris, Kaziuko mugėje dalyvauti kvietė ir kraštiečius.

Mugėje dalyvavo ir savo darbus pristatė Šilalės sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos nariai. Jų darbai sulaukė didelio dėmesio. Kiekvienas gražus išsakytas žodis apie mūsų darbus teikė didelį džiaugsmą ir skatino motyvaciją toliau dirbti ir kurti.

Mugė buvo kupina džiaugsmo, bendrystės ir vieningumo. Nė vienas neliko nusivylęs, išsinešė iš renginio dalelę dvasinės pilnatvės ir didelę nuoširdumo dozę. Jaukus renginys pradžiugino ne tik mugės lankytojus, bet ir jos rengėjus. Tai – graži kasmetinė bendruomenės tradicija.

Stasė Palekienė
Šilalės sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos vadovė

Kotryna: savarankiškas gyvenimas, palikus globos įstaigą

Ieva Rimšaitė

Su Kotryna esame pažįstamos jau kurį laiką, nuo tada, kai 2017 m. kovo mėn. ji atvyko pagyventi į Trumpalaikės globos centrą. Praėjusių metų pradžioje išlydėjome ją vasaroti pas močiutę visai nenujauzdami, kad į Vilnių ji nebegrįš.

Dabar gimtuosiuose Mažeikiuose su širdies draugu, dėl kurio ir persikraustė į kitą miestą, jiedu kartu gyvena naujos statybos socialiniame būste ir rūpinasi vienas kitu. „Būna visko, kaip ir visose šeimose“, - patirtimi dalijasi Kotryna. „Mūsų katinas tapo mūsų vaiku“, - pasakoja apie savo katytę Puką. Su Kotryna kalbamės apie jos skaudžią praeitį, apie dabartinį gyvenimą, kuris kupinas vilties ir tikėjimo gražia ateitimi.



Vilnonio kilimėlio katinui Juočiui velimas.

- Kotryna, koks buvo pirmas įspūdis, kai atvykai į Trumpalaikės globos centrą? Kokių turėjai baimių?

- Nebeprišimenu. Man tada gyvenimas apsvirtė, nelabai suvokiau, kas vyksta, kas su manimi bus. Vieną dieną tėčio žmona pasakė, kad tėtis ligoninėje, jam atsitiko nelaimė, ir kad man reikės važiuot į Trumpalaikės globos centrą. Skaudu buvo ne dėl to, kur aš būsiu, o dėl to, kad negalėsiu grįžti, nebebus kaip anksčiau. Buvau išsigandusi, nes tėčiui tuomet buvo atliktos dvi operacijos, jo būklė buvo sudėtinga. Nežinojau, kas su manimi bus toliau, nes pas artimuosius negalėjau apsistoti. Iš pradžių šeima nepasitikėjo mano vaikinui. Tuo metu atrodė, kad neturiu, kur dėtis, Trumpalaikės globos centras tapo vienintele išeitimi.

- Praleidai pas mus daug laiko, kokią nuomonę susidarei apie Trumpalaikės globos centrą, paslaugas, žmones?

- Darbuotojai ir padėjėjai labai geri. Iš pradžių vakarais jiems tekdavo mane raminti. Kartais apsverkdavau, bet visi buvo labai supratingi, mano situaciją visi žinojo. Išsikalbėdavau su darbuotojais. Nei mano mokykloje taip nebūdavo, nei kitur. Čia aš negirdėdavau, kad jiems esu „per sunki“, kad jie turi daryti tai, ko negali. Anksčiau mano keliai nuolat būdavo nubalnoti, o čia ne. Ir nepasitempdavau tiek. Darbuotojai niekada nesakė: „Aš to nedarysiu, man per sunku, man tas negerai, anas...“ Esu buvusi ne vienoje įstaigoje, bet šioje darbuotojai labai supratingi. Esu dėkinga jiems, kad įkvėpė pasitikėjimo savimi. Gražus

bendravimas, pasikalbėjimai su darbuotojais man dabar praverčia gyvenime.

- Kaip sekėsi sutarti su kitais gyventojais?

- Iš pradžių bijojau jų. Paskui pripratau, bet draugysčių neužmezgėme. Daug gyventojų buvo nekalbantys arba užsiėmę savo įprastomis veiklomis.

- Papasakok, kuo užsiimi dabar?

- Šeimyniniai reikalai, kraustymusi, dokumentų socialiniam būstui tvarkymu. Gaminu maistą, turiu nusipirkusi pastatomą viryklę. Bandžiau dirbti – platinau „Oriflame“ kosmetiką ir sveikuoliškus produktus vienoje angliškoje parduotuvėje.

Angliškoje parduotuvėje man nepatiko, nes ten neleido kitiems sakyti net jos pavadinimo. Mano darbas buvo ne parduoti, o rasti žmonių, kurie tuo užsiimtų, tada gaunu premiją ir atlyginimą. Kadangi negalėjau sakyti pavadinimo, buvau ir iškeikta, ir užsipulta internete. Net ir neįgalus žmogus sako: „Kam kiši tą savo informaciją, niekam neįdomu“. Per pusę mėnesio neradau nė vieno žmogaus. Jau norėjau iškart išeiti iš šito darbo, nes internete taip užsipuolė... Būna, kad neatrašau, nereaguju, bet esu jautrus žmogus ir man skauda. Bet todėl, kad mano vaikinai Arnoldas negali dirbti, taip bandėme išsilaikyti. Jam reikia savų pinigų, tik kol kas neturiu iš ko jam duoti. Pačiai taip pat norisi ir į kirpyklą, ir nagus susitvarkyti.

Darbą „Oriflame“ taip pat pristabdžiau dėl kraustymosi ir įsikūrimo naujuose namuose darbu.

- Kas nutiko, kad Arnoldas neteko darbo?

- Jam teko išeiti iš darbo, kadangi neapmokamos dienos, kurias pasiimdavo mano priežiūrai, baigėsi. Kai man reikia kur nors eiti, jam neduoda neapmokamų dienų, o man reikia žmogaus, kuris būtų šalia manęs. Pusę etato Arnoldo niekas priimti nenori, be jo nėra kam mane pakelti, gulėčiau visą dieną lovoje. Samdyti kitą žmogų neturime pinigų.

- Arnoldas yra tavo pagrindinis pagalbininkas visą parą. Kokios dar pagalbos sulauki?

- Į namus ateina darbuotoja, bet manęs ji viena nepakelia. Seniūnijoje man pasakė, kad visų darbuotojų nugaros „sudrožtos“, niekas nenori apsiimti kilnoti sunkiau judančio žmogaus.

Socialinio darbuotojo padėjėja, kuri mane lanko, turi teisę man padėti tik buityje ar palydėti, o atlikti kitus reikalus – nelabai. Tokios jos darbo sąlygos.

Galiu pasidžiaugti, kad mūsų socialinio darbuotojo padėjėja – puiki, ji mums daug padeda, tapo man kaip draugė, kaip mama. Dar ateina kineziterapeutė, daro mankštą, masažą, stengiasi pagerinti mano fizinę būklę. Bet sako – stebuklo nepadarysime. Kai susitvarkysiu gyvenimą, turėsiu pinigų, pasidarysiu reikalingą operaciją. Šiuo metu kas kiek gali, tas tiek padeda.

- Pagaliau įsikūrei naujame socialiniame būste. Kiek žinau, istorija, kaip buvai įrašyta į eilę jį gauti, buvo įdomi. Pasidalink, kaip tu sužinojai apie šią galimybę.

- Taip, į eilę socialiniam būstui gauti buvau įrašyta išimties tvarka. Kai nuomojomės pirmąjį butą, pajutome, kad ten negerai – ir tarakonai laksto, ir mokėti reikia brangiai. Ieškojome kito buto, parašėme moteriai, kuri nuomavo vieną butuką. Iš karto informavau, kad aš su negalia. Visada dėl to perspėju – būna tokių, kurie su negalia nepriima, bijo, kad nesuniokotų būsto. Toks jų įsitikinimas.

Moteris klausia, kodėl nenoriu socialinio būsto? Pasirodo, ji buvo



Fotosesijas užkulisiai.

iš Mažeikių rajono savivaldybės, kaip tik susijusi su socialiniais būstais. Aš jai paaiškinau, kad negaliu, nes pajamos per didelės. Pasirodė, man tereikėjo vienos pažymos, apie kurią pirmą kartą išgirdau. Ji man viską paaiškino, pasakė, kad per daug mano pajamų buvo suskaičiuota. Ji padėjo išimties tvarka patekti į eilę, tarpininkavo gaudant pažymą. Jau galvojau, kad reikės nuomotis butą ir gyventi be savo pastogės, nežinoti, kada būsi išprašytas. Ta moteris man vis parašydavo dėl socialinio būsto, jau tėtis atsakinga.

- Ar teko ilgai laukti įsikraustymo?

- Didžiausias rūpestis buvo Arnoldo pripažinimas rūpintoju. Nuo to daug kas priklausė – tiek socialinis būstas, tiek sveikatos priežiūros paslaugų kokybė.

Galėjau gauti pritaikytą socialinį būstą, bet jo plotas buvo per didelis man vienai gyventi. Arnoldas, tapęs mano rūpintoju, įgijo teisę ten gyventi su manimi. Iš

pradžią valdininkai nenorėjo leisti mums gyventi kartu, bet, Arnoldui tapus rūpintoju, leisti privalo. Aš juk viena negaliu apsitarnauti, man reikia fizinės pagalbos. Gaila, papildomų pajamų už rūpinimąsi manimi jis negauna.

- Kaip pasikeitė gyvenimas, persikrausčius į naują būstą?

- Pati namuose galiu daug kur važinėti. 52 kv. m su trupučiu – vietos yra pakankamai. Galiu pati plauti indus – yra didelė kriauklė vonioje. Yra pritaikytas dušas, manęs nereikia kelti. Dabar daug ką galiu pasidaryti pati, man reikėjo šito palengvinimo. Aišku, negaliu atsikelti ir apsirengti pati.

Naujame būste yra įvažiavimas į namą. Pats sunkiausias dalykas buvo laiptai, o dabar jų nebėr, tai lengviau patekti į lauką. Kol kas dar gyvename čia dar neseniai, dar reikia iki galo susitvarkyti dokumentus. Pūkai, mano katei, tai labai gerai. Ir mums, tik reikia laiko priprasti.

Esu labai dėkinga Mažeikių verslininkams, kurie, mano socialinės darbuotojos dėka, nusprendė mums padėti įsigyti baldus – įrengė virtuvėlę, padovanojo spintą, dvigulę lovą, taip pat davė patalynę... Ir atvažiavo nufilmuoti visko! Taip pat padėjo mano tėtis, ačiū jam.

- Kokią ateitį matai artimiausiu metu?

- Planuose – laimingas šeimyninis gyvenimas su Arnoldu. Jeigu Arnoldas būtų norėjęs, seniai būtų pabėgęs. Aišku, gyvenime visko gali atsitiikti, kad ir rytoj, bet mes jau dvejus metus bendraujame, daugiau nei pusmetį gyvename kartu.



Kotryna pina dobilų vainikėlių.

Vasario 16-osios proga – interaktyvi pažintis su Lietuva

Valstybės pažinimo centre – įvairiapusė informacija

Lina Jakubauskienė

Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos VŠĮ Pagalbos ir informacijos tarnybos lankytojai šiais metais vasario 16-ąją, Valstybės atkūrimo dieną, atšventė originaliai ir netradiciškai. Aplankę neseniai atidengtą tautos patriarcho Jono Basanavičiaus paminklą, prisiminę svarbiausius jo biografijos faktus ir nuopelnus Lietuvai, visi pasuko į Valstybės pažinimo centrą, kur susipažino su šiuolaikiška, modernia, interaktyvia muziejaus ekspozicija.



Švenčia kasmet

Pasak Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos socialinės darbuotojos Vilmos Kunsmonaitės, Valstybės atkūrimo dieną tarnybos lankytojai švenčia kasmet. Kas kart stengiamasi sugalvoti ką nors naujo, pateikti istorinius faktus įdomiai ir netradiciškai. „Šįkart nusprendėme apsieiti be minėjimų, be ilgų kalbų. Pasigaminome šven-

tinių atributų, pasipuošėme trispalvėmis sagėmis, ir patraukėme į šventės nuotaikomą alsuojančią sostinę“, - pasakoja specialistė.

Pirmasis sustojimas – prie Jono Basanavičiaus paminklo, kuris atidengtas praėjusių metų lapkritį, 167-ojo patriarcho gimtadienio proga. Čia kartu su aktoriumi Dariusiu Rakausku Pagalbos ir informacijos šeimai lankytojai skaitė atsiminimus apie J. Basanavičių, prisiminę svarbiausius jo gyvenimo faktus, kalbėjo apie iškilų asmenybę. „J. Basanavičiaus nuopelnai atkuriant Lietuvos valstybę 1918-aisiais – neginčijami. Jis žadino tautinę lietuvių savimonę, patriotizmą, skleidė lietuvių kalbą ir aukštino Lietuvos praeitį. Todėl patriarcho paminklas – geriausia vieta paminėti Vasario 16-ąją“, - teigia D. Rakauskas.

Simboliška, jog vasario 16-oji J. Basanavičiaus gyvenime buvo lemtinga ne vien dėl pasirašyto Nepriklausomybės Akto. Lygiai po devynerių metų, tą pačią vasario 16-ąją, Vilniuje užgeso ir jo gyvybė.

Paminėję J. Basanavičių, Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos lankytojai per šventiškai papuoštą senamiestį patraukė link Lietuvos Respublikos Prezidento rūmų ansamblyje įsikūrusio Valstybės pažinimo centro. V. Kunsmonaitė pasidžiaugė, kad ekspoziciją tarnybos lankytojams suteikta galimybė apžiūrėti nemokamai.

Per tris centro aukštus išsidėsčiusi ekspozicija supažindina su esminiais valstybės elementais: teritorija, gyventojais, valstybės institucijomis ir jų funkcijomis. Visa informacija, istorinė medžiaga pateikiama originaliai, netradiciškai, įdomiai.

Kiekvienas lankytojas, vos įžengęs pro duris, gavo po planšetę, kuria naudojantis galima sužinoti gausybę informacijos apie pateikiamus eksponatus. Ties kiekvienu demonstruojamu objektu yra kodas, kurį nuskenavus galima perskaityti ar išgirsti naujų, įdomių faktų, istorijų.

Pirmajame Valstybės pažinimo centro aukšte pateikiama Lietuvos ir rūmų ansamblio istorija nuo 1253 iki 2015-ųjų. Po išsamaus ir įdomaus gido Manto Kuizino pasakojimo kiekvienas lankytojas, pasitelkęs šiuolaikines technologijas, galėjo sužinoti daugiau apie tai, kas jam įdomiausia.

Kastytis daugiausia laiko praleido prie Lietuvos prezidentų kadencijas menančios ekspozicijos. „Buvo labai įdomu pažiūrėti Val-





do Adamkaus vaikystės, jaunystės nuotraukas, daugiau sužinoti apie jo gyvenimą", - sakė vyras. Be Valdo Adamkaus, ekspozicijoje taip pat galima rasti dominančią informaciją apie Algirdą Brazauską, Rolandą Paksą, Artūrą Paulauską, Dalią Grybauskaitę.

Inga džiaugėsi, kai jai, po kantraus gido aiškinimo, pagaliau pavyko pasinaudoti planšete. Ji ilgai negalėjo atsitraukti nuo valstybės apdovanojimų kolekcijos, ne tik apžiūrinėjo ordinus ir medalius, bet ir skaitė jų aprašymus.

Sudarinėjo biudžetą ir sprendė testus

Antrajame centro aukšte lankytojus pasitiko ekspozicija, kur kalbama apie pilietybės instituto kaitą ir šiandieninę sampratą, piliečių teises ir pareigas, aktyvų įsitraukimą į valstybės gyvenimą. „Čia siekiama atsakyti į klausimus, kaip veikia demokratiška valstybė ir jos institucijos, kaip piliečiai gali dalyvauti valstybės kūrimo ir valdyme, kokiais būdais galima spręsti visai visuomenei ar vietos bendruomenei aktualias problemas“, - sakė M. Kuizinas.

Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos lankytojai ypač susidomėjo biudžeto sudarymo subtilybėmis, bandė valstybės pinigus sudėlioti taip, kad užtektų visoms reikmėms. Tuoj pat įsitikino, kaip nelengva tai padaryti.

Kastytis pasidžiaugė savo sukauptomis žiniomis – ekspozicijoje pateiktus testus apie valstybę, jos valdymą jam pavyko išspręsti beveik be klaidų.



Čia pateikta ekspozicija labiausiai sudomino D. Rakauską. „Būtinai sugrįšiu čia dar kartą. Norisi išsamiau susipažinti su valstybės struktūra, Seimo, Vyriausybės, savivaldybių darbu. Įdomu, kad Valstybės pažinimo centre galima sužinoti apie savo pilietines teises ir pareigas, išsiaiškinti, kur kreiptis kilus problemoms, ko reikalauti iš valstybinių institucijų“, - dėsto aktorius.

Sužavėjo dovanos prezidentams ir galimybė susikurti herbą

Vis dėlto daugiausia laiko lankytojai užtruko pusrūsyje, kur kalbama apie nūdienos Lietuvą, jos aktualijas. Daugelis ilgai negalėjo atsitraukti nuo prezidentams įvairių šalių svečių įteiktų dovanų. Jos labai patiko Kastyčiui. „Pamačiau daug gražių daiktų, prestižiškai pagamintų suvenyrų. Kiekvieną iš jų galima ne tik apžiūrėti, bet ir, pasinaudojus planšete bei nuskenavus kodą, sužinoti, iš kokių šalių ar žmonių

jie gauti, daugiau įdomių dalykų“, - sakė vyras.

Tatjanai labiausiai patiko galimybė pačiai susikurti giminės ar miesto herbą. „Tai – labai įdomus, interaktyvus užsiėmimas. Puiku, kad Valstybės pažinimo centre gali ne tik apžiūrėti eksponatus, bet ir pats prisidėti prie jų kūrimo“, - kalba moteris.

Tomą, kuris, kaip ir mūsų valstybė, gimęs vasario 16-ąją, herbų kūrimo procesas taip pat sudomino labiausiai. Be to, jis džiaugėsi daugiau sužinojęs apie valstybės funkcionavimą, pilietinės visuomenės kūrimą, kiekvieno galimybę dalyvauti valstybės valdyme.

Aldoną sužavėjo galimybė virtualiai atsidurti kiekviename Lietuvos mieste ar miestelyje, palikti atsiliepimą apie juos. „Labai įdomu buvo prisiminti ir Lietuvos istoriją, apžiūrėti senus daiktus. Norėčiau ateiti čia dar ne kartą, veikti tikrai būtų ką“, - kalbėjo Aldona.

Norėtų apsilankyti dar

Skirto laiko eksponatams apžiūrėti pritrūko ir kitiems lankytojams. „Jei norėtumėte pamatyti ir išklausti viską, tektų užtrukti tris paras. Tiek daug medžiagos, informacijos pateikiama Valstybės pažinimo centre“, - šypsosi M. Kuizinas.

V. Kunsmonaitė pasidžiaugė, kad gido pasakojimas buvo pritaikytas pagal Pagalbos ir informacijos šeimai lankytojų poreikius, kad gidui nepritrūko kantrybės daug ką išsamiau, vaizdžiau paaiškinti, pamokyti naudotis informacinėmis technologijomis.

Visų patirtus įspūdžius apibendrino Tatjana: „Net nemaniau, kad Lietuvoje yra tokių įdomių vietų, kur taip netradiciškai, originaliai pristatoma viskas, kas vyksta mūsų šalyje“.

Po apsilankymo Valstybės pažinimo centre skirstytis nesinorėjo. Šventė baigėsi pasisėdėjimu prie kavos puodelio jaukioje senamiesčio kavinukėje, kur visi aptarė patirtus įspūdžius, dalijosi šventine nuotaika, kalbėjo apie tai, ką kiekvienam reiškia Vasario 16-oji.

Autorės nuotraukos

„Maisto banko“ akcijoje dalyvavo ir patys neįgalieji

Kovo 22-23 dienomis šalies parduotuvėse vykusio „Maisto banko“ akcija pasižymėjo aktyviu aukojimu. Per dvi dienas nepasiturinčiųjų maitinimui savanoriai surinko 479 tūkst. eurų vertės maisto.

„Maisto banko“ akcijoje tradiciškai dalyvavo ir Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba. Savanoriavo tiek bendrijos darbuotojai, tiek ir besilankantieji tarnyboje žmonės, jiems talkino sostinės mokyklų moksleiviai.



VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimos tarnybai iš viso suaukota 2 326 vienetai maisto produktų. Jie įvairūs, daugiausia tradiciniai – kruopos, makaronai, miltai, cukrus, arbata, konservai, bet gauta ir kavos, šokolado, uogienės, saldainių, sausų pusryčių.



„Tai labai didelė paspirtis žmonėms, turintiems psichikos negalią, kurių pensijos ir šalpos išmokos labai menkos. Maisto paketus ne tik dalijame vietoje – vežame juos 85 žmonėms į namus. Mūsų šiečiai dėkoja už paramą, žino, kad akcijos vyksta prieš didžiąsias metų šventes – Velykas ir Kalėdas. Gauti produktai skirti ne tik kasdieniam, bet ir šventiniam neįgalųjų stalui. Be to, dalis produktų panaudojama kasdieniam maisto gaminimui žmonėms, besilankantiems dienos centre“, – sako VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai direktorė Algė Nariūnienė.

Laikinoji „Maisto banko“ vadovė Kristina Tylaitė džiaugiasi, kad rezultatas pranoksta pavasarinės „Maisto banko“ akcijų pasiekimus. 74 miestuose paaukoti maisto skurstantiesiems prašę savanoriai surinko 415 tūkst.

įvairių ilgai negendančių maisto produktų.

Gera sekėsi ir VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybai. Daugiausia šiais metais aukojo „Lidl“ parduotuvės pirkėjai. Lietuvos žmonių dėka psichikos negalią turinčių žmonių stalas bus gerokai įvairesnis.

„Maisto banko“ akcijos savanoriai suskaičiavo, kad maisto buvo paaukota 140 423 kartus. „Tai labai didelis aktyvumas – viršijome net pernai rudenį Lietuvos šimtmėčiui dedikuotos akcijos rekordą“, – sakė Kristina Tylaitė.

„Maisto banko“ akcijoje jėgas suvienijo 350 socialinių organizacijų, į talką atėjo 8,5 tūkst. savanorių – visuomenininkų, moksleivių, socialiai atsakingo verslo kolektyvų. Nespėję sudalyvauti „Maisto banko“ akcijoje 2 eurų auką nepasiturinčiųjų maitinimui gali skirti skambindami tel. 1343.

A. Nariūnienė džiaugiasi, kad VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba yra „Maisto banko“ partneriai, patenkinta, kad vyksta gražus ir nuoširdus bendradarbiavimas, į akcijas kaip savanoriai įtraukiami ir patys negalią turintys žmonės.

Žurnalo „Globa“ informacija

Linus Jakubauskienės ir akcijos dalyvių nuotraukos



Parengtos psichikos slaugos metodinės rekomendacijos

Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) pristato rekomendacijas, parengtas siekiant pagelbėti žmonėms, kurie namuose slaugo psichikos sutrikimų turinčius artimuosius. Kaip teigia specialistai, ne visada šeimos nariai žino, kaip pastebėti artimojo elgesio, sveikatos pokyčius, kaip jam padėti.



Pasaulio sveikatos organizacijos teigimu, psichikos sveikata – tai emocinis ir dvasinis atsparumas, kuris leidžia patirti džiaugsmą ir išverti skausmą, nusivylimą, liūdesį. Tai teigiamas gėrio jausmas, kuriuo remiasi tikėjimas savo bei kitų žmonių orumu ir verte.

Psichikos liga gali užklupti kiekvieną iš mūsų, jomis serga įvairaus amžiaus, visų rasių ir etninių grupių žmonės, tiek vyrai, tiek ir moterys. Dėl sutrikimo pasikeičia įprastas mąstymas, elgesys, jausmai, santykiai su kitais žmonėmis. Sergančio asmens slauga tampa nemenku iššūkiu artimiesiems.

Pasak mokslininkų ir praktikų komandos, parengusios „Psichikos sveikatos slaugos metodines rekomendacijas“, psichikos ir elgesio sutrikimų turinčių žmonių priežiūra namuose yra sudėtingas ir atsakingas procesas. Leidinyje pateikiamos rekomendacijos, kurios pelengvins slaugos organizavimą, sergančiojo bendradarbiavimą su artimaisiais, jo įgūdžių atkūrimą ir palaikymą.

Įvade pateikta trumpa informacija, kokie fiziniai, psichikos ir elgesio pokyčiai gali būti pastebėti, sergant psichikos ligomis, bei pateikiamas psichikos ir elgesio sutrikimu sergančio ir namuose prižiūrimo asmens poreikių vertinimas.

Leidinyje taip pat pateikta psichikos ir elgesio sutrikimu sergan-

čio ir namuose slaugomo asmens poreikių vertinimo anketa, kur poreikius vertina ir anketą pildo asmenį namuose prižiūrintis artimasis. Ji skirta palengvinti artimųjų ir bendrosios praktikos bei psichikos sveikatos slaugytojų, dirbančių gydymo įstaigose, susikalbėjimą. Užpildyta anketa yra rašytinė žinutė bendrosios praktikos ir (arba) psichikos sveikatos slaugytojui, kuri padeda pastariesiems suprasti asmens psichinę būseną ir padeda priimti sprendimus dėl tolimesnio slaugos proceso organizavimo.

Skyriuje „Slaugos poreikių vertinimas“ pateikta informacija padės artimiesiems suprasti, kaip teisingai vertinti kiekvieną iš 17-kos anketoje nurodytų slaugos poreikių ar suformuluoti papildomus, anketoje nenurodytus, prižiūrimo asmens poreikius.

Pasak specialistų, psichikos ir elgesio sutrikimo gydymas yra sudėtingas, jis gali tęstis visą gyvenimą. Ligonis gali būti nusiteikęs prieš gydymą ir atsisakyti vartoti vaistus pagal gydytojo nurodymus. Vis dėlto, net jei žmogus jaučiasi gerai, būtina užtikrinti nuolatinį vaistų vartojimą. Dėl to rekomendacijose nemažas dėmesys skiriamas vaistų vartojimo klausimams aptarti. Teigiama, kad ligos pradžioje ligonis pajėgus savarankiškai vartoti gydytojo skirtus vaistus, tereikia surašyti, ko-

kius ir kada vartoti, tačiau vėliau ligoniui palikti vaistų jau negalima, nes jis neprisimena, kiek, kokių ir kada reikia vartoti, dėl to gali kilti grėsmė jo sveikatai. Taip pat pabrėžiama, kad alkoholio vartojimas nesuderinamas su vaistų vartojimu, o rūkymas gali susilpninti vartojamų vaistų veikimą.

„Psichikos sveikatos slaugos metodinėse rekomendacijose“ kalbama apie tai, kaip padėti sergančiam spręsti finansinius klausimus (artimiesiems sunerinti reikėtų, jeigu pastebėta, kad ligonis tapo išlaidus, negali atlikti įprastinių finansinių operacijų, nes atsiranda galimybė tapti pažeidžiamu ir išnaudojamu kitų asmenų), padėti išvengti griuvimų ir traumų namuose (pavyzdžiui, pažymėti laiptų pakopų kraštus ryškia spalva, ant grindų netiesti mažų ir slidžių kilimėlių, įrengti turėklus koridoriuje, vonioje, tualete, kad ligonis galėtų prisilaikyti, atkreipti dėmesį į apšvietimą ir kita), organizuoti prižiūrimo ligonio fizinį aktyvumą ir veiklą dienos metu, jo mitybą.

Taip pat aptariami asmens higienos laikymosi, miego, nuotaikų pasikeitimo klausimai, aiškinama kaip elgtis įvairiose situacijose ir pasikeitus aplinkybėms. Papildomai išskiriami ligonio priežiūros ypatumai esant skirtingiems psichikos sutrikimams.

Metodinių rekomendacijų pabaigoje yra artimiesiems skirti priedai. Tai informacija apie psichikos sveikatos priežiūros teisinį reglamentavimą bei Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos santrauka.

Pasak specialistų, prižiūrintiems sergantį žmogų namuose svarbu žinoti, kad jie nėra vieni – kylančius sunkumus bei problemas artimieji visada gali aptarti su bendrosios praktikos arba psichikos sveikatos slaugytoju ir gauti atsakymus į aktualius klausimus.

Žurnalo „Globa“ informacija

Osvaldo Žvirblio parodoje – unikalūs darbai iš šiaudų

Lina Jakubauskienė

Negalią turintis tautodailininkas Osvaldas Žvirblis kuria itin originalius darbus iš šiaudų. Jis jau surengė ne vieną parodą skirtinguose Lietuvos miestuose. Pastarąjį kartą jo paveiksai demonstruoti VŠĮ Vilniaus miesto psichikos sveikatos centro Psichosocialinės reabilitacijos skyriaus patalpose.



Į parodos atidarymą susirinko didelis svečių ir Osvaldo talento gerbėjų būrys. „Noriu pasidžiaugti, kad savo skyriuje turime tokią darbuotoją, originalų menininką. Kiekvienas Osvaldo darbas turi

savo istoriją, kaskart jis randa būdų, kaip iš šiaudo išgauti tiek daug spalvų ir formų“, - sakė Psichosocialinės reabilitacijos skyriaus vadovė Ona Davidonienė. Skyriaus meno terapijos speci-

alistas Mantas Televičius kalbėjo apie Osvaldo naudojamą techniką, pabrėžė, kad tautodailininko kuriami darbai – ne tik saviti, bet ir unikalūs, tokių neišvysi niekur kitur. Jiems sukurti reikia ne tik daug išmonės, bet ir kruopštumo, kantrybės.

Pasveikinti Osvaldo atvyko ir jo buvusios mokyklos mokytoja Adelė Markauskaitė. „Draugaujame su Osvaldu jau beveik penkiasdešimt metų. Dirbau internate, kur augo Osvaldas. Gyvenimas vaikų namuose – ne pyragai, meniškam žmogui čia ypač sunku. Nėra kur prisiglausti, pabūti vienuoje, visada esi tarp žmonių, neturi ramybės. Osvaldui palikdavau kabineto raktus, kur jis galėdavo ne tik sėdėti prie savo darbelių, bet ir pasislėpti nuo nuolatinio triukšmo“, - pasakojo mokytoja.

Jos teigimu, dar ankstyvoje vaikystėje Osvaldas visus stebino savo darbštumu, atkaklumu. „Parsiveždavau jį į kaimą pas savo mamą, dar šeštoką. Jis dirbdavo įvairiausių darbų kartu su visais, pavargdavo, bet niekada neparodydavo, kad jam sunku. Kasmet rengdavome kraštotyri-





nes stovyklas, po pusę mėnesio gyvendavome palapinėse, rinkdavome iš kaimo močiučių audinių skiautes, jas plaudavome, lygindavome ir pristatydavome Lietuvos tautosakos institutui. Gal ir tai padėjo Osvaldai atrasti savo kelią į kūrybą", - kalba A. Markauskaitė.

Mokytoja pasidžiaugė, kad Osvaldas nenuėjo šunkeliais, kad džiugina aplinkinius originaliais, gražiais darbais.

O. Žvirblio pasveikinti atėjo ir VŠĮ Vilniaus miesto psichikos

sveikatos centro direktorius Martynas Marcinkevičius. Jis taip pat pasidžiaugė, kad Psichosocialinės reabilitacijos skyriuje dirba toks originalus menininkas, pabrėžė, jog visada stengiasi įsigyti jo kurtų darbų ir dovanoti juos žmonėms įvairiomis progomis.

Osvaldas dėkojo visiems susirinkusiems, priminė, jog tai – jau trečioji jo darbų paroda. Visi demonstruoti paveikslai sukurti per pastaruosius metus, jie skirti Lietuvos 100-mečiui paminėti.

Autorės nuotraukos

Daugiau lėšų vaikų, jaunimo ir šeimų psichikos sveikatos stiprinimo projektams

Patvirtinta 2014–2021 m. Europos ekonominės erdvės (EEE) finansinio mechanizmo programos „Sveikata“ koncepcija, kurioje numatytos priemonės, skirtos stiprinti psichikos sveikatą, ypatingą dėmesį skiriant vaikų, jaunimo ir jų šeimų gerovei. Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) inicijuojamų penkių priemonių įgyvendinimui, kurios buvo atrinktos viešosios konsultacijos būdu, iki 2024 m. bus skiriama daugiau nei 9 mln. eurų.

Sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga džiaugiasi, kad jau netrukus savivaldybės ir su jomis bendradarbiaujančios organizacijos galės prisidėti prie šios programos įgyvendinimo ir visuomenės psichikos sveikatos gerinimo.

„Priemonės labai įvairios, plačios, tad organizacijos, dirbančios su tikslinėmis grupėmis savivaldybėse, ras joms tinkančią veiklą. Psichikos sveikatos gerinimas – aktuali ir svarbi sritis, kurioje veiklos ir įdirbio niekada nebus per daug. Juolab, kad šioje programoje orientuojamasi į paslaugas vaikams ir jaunimui – vienai labiausiai pažeidžiamų, jautriausių visuomenės grupių, į kurią turime maksimaliai investuoti, kad užsitikrintume sėkmingą visos šalies ateitį“, – sako ministras A. Veryga.

Pirmąją priemonę bus siekiama padėti besilaukiančioms ir pagimdžiusioms moterims. Specialiai paruošti slaugos ir akušerijos specialistai lankys moteris jų namuose ir vizitų metu patars su nėštumu ir dviejų pirmųjų

vaiko gyvenimo metų laikotarpiu susijusiais klausimais.

Jaunimui taps dar labiau prieinamos nemokamos konfidencialios paslaugos, padedančios spręsti socialines, psichologines ar kitas sveikatos problemas – antroji priemonė skirta savivaldybėse plėtoti ankstesnio periodo programos metu sukurtą „Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelį“.

Trečiają priemonę bus siekiama padėti vaikams, turintiems elgesio problemų, ir jų tėvams. Kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) yra inicijuojamas programos „Neįtikėtini metai“ (angl. Incredible Years), vienos efektyviausių ankstyvosios intervencijos programų, diegimas Lietuvoje.

Nukelta į 16 p.

Atkelta iš 15 p.

Siekiant pagerinti prevencinių sveikatos paslaugų vaikams ir jaunimui teikimą, ketvirtąją priemonę sveikatos kabinetai mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose bus aprūpinami metodologinėmis priemonėmis.

Penktąją priemonę, Gerovės konsultantų modelio sukūrimu ir įdiegimu, bus siekiama plėtoti efektyvias emocinio konsultavimo paslaugas, skirtas žmonėms, susiduriantiems su pirmaisiais depresijos ir nerimo požymiais. Išaugęs pas-

laugų prieinamumas ne tik neleis įsisenėti emocinėms problemoms, bet ir mažins stigmą kreipiantis pagalbos su jomis susidūrus.

Priemonėms įgyvendinti š. m. pabaigoje bus pradėti vykdyti tiesioginio finansavimo projektai, o 2020 m. pradžioje bus galima teikti paraiškas pagal šias priemones. Tuo metu Centrinė projektų valdymo agentūra teiks reikalingas konsultacijas suinteresuotoms šalims. Daugiau informacijos apie 2014–2021 m. EEE finansinį mechanizmą, programą ir pa-

raiškų teikimą (atvirus kvietimus) bus galima rasti interneto svetainėje www.eeagrants.lt, o aktualią informaciją apie priemones – SAM interneto svetainėje adresu www.sam.lt.

Programa „Sveikata“ yra viena iš aštuonių programų, finansuojamų 2014–2021 m. EEE finansinio mechanizmo – Islandijos, Lichtenšteino ir Norvegijos indėlio, mažinant ekonominius ir socialinius skirtumus bei stiprinant dvišalius santykius.

SAM informacija

Su Kovo 11-ąja žmonės su psichikos negalia pasveikino Markučių dienos veiklos centro lankytojus



Lina Jakubauskienė

Kovo 11-ąją Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos lankytojai vyko į Markučių dienos veiklos centrą. Ansamblis „Volungė“, vadovaujamas muzikos vadovės Julijos Kovalenko, pasveikino naujuosius draugus dainomis.

„Puoselėjame tradiciją bendrauti ir bendradarbiauti su turinčiais skirtingas negalias žmonėmis, kasmet vykstame į kurį nors Vilnuje esantį neįgaliųjų centrą,

pasidalinti su kolegomis patirtimi, užmegzti draugystę, tokiu būdu praskaidrinti kasdienybę tiek sau, tiek kitiems. Taip sutapo, kad šiemet Markučių dienos veiklos

centre apsilankėme Lietuvos nepriklausomybės dienos proga. Tai – mums visiems brangi šventė“, – sako VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos socialinė darbuotoja Vilma Kunsmoaitė.

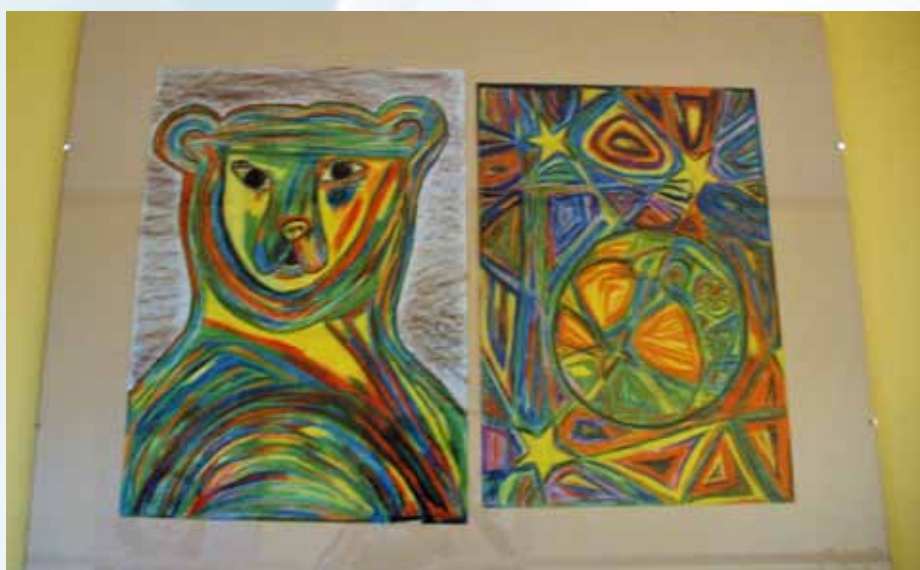
Pasak jos, būsimai išvykai visi kruopščiai rengėsi. Kartu su muzikos vadove J. Kovalenko parinko šventei tinkamas patriotines dainas, repetavo. Taip pat papuošė tradicinius kostiumus šventine



atributika, lietuviškomis trispalvėmis. „Vis dėlto svarbiausia buvo šventiška nuotaika, kurią, tikiuosi, sukūrėme tiek Markučių dienos veiklos centro lankytojams, tiek sau“, - dėsto V. Kunsmonaitė.

Socialinės darbuotojos teigimu, po koncerto Markučių dienos veiklos centre visi VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos lankytojai dalijosi išpūdžiais, pasigamino nuotraukų stendą, kur kiekvienas surašė savo komentarus.

VŠĮ Markučių dienos veiklos centras, kur apsilankė VŠĮ Pagalbos ir informacijos centro lankytojai, tai – socialinės globos įstaiga,



teikianti dienos socialinės globos ir priežiūros paslaugas proto negalios žmonėms nuo 16 metų.

Čia teikiamos įvairios paslaugos: informavimas, konsultavimas, bendravimas, maitinimo organizavimas, pagalba rengiantis, maitinantis, prausiantis ir kitokio pobūdžio pagalba, kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas, darbinių įgūdžių ugdymas. Be to, žmonės kiekvieną rytą specialiais autobusiukais atvežami į centrą, o vakare parvežami namo. Teikiamos ir kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo savarankiškumo lygį.

Centro lankytojų užimtumas organizuojamas šiose kūrybinėse – darbinėse studijose: dailės,

instaliacinių darbų, teatro, muzikos, siuvimo, medžio darbų, netradicinių amatų, kompiuterinio raštingumo, stalo serviravimo. Lankytojų, kurie turi sunkią negalią ir specifinius poreikius, veikla organizuojama 6-iose spec. grupėse, kuriose skatinamas jų savarankiškumas, lavinama smulkioji motorika. Jų užimtumas organizuojamas taip pat ir kineziterapijos, ergoterapijos grupėse, kur darbas vyksta individualiai.

VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos lankytojai susipažino su Markučių dienos centre sukurtais darbais, pasidalijo patirtimi.

Autorės nuotraukos

Iš Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro – pagražėję ir su geresne nuotaika

Lina Jakubauskienė

Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba sutartį su Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centru sudarė praėjusių metų gegužę. Per šį laikotarpį Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos lankytojai lankėsi Žirmūnuose keletą kartų. Pastarasis apsilankymas – prieš Kovo 8-ąją.



pusė. Tik atlikdami praktines užduotis, būsimieji grožio specialistai gali įgyti taip reikalingos patirties.

„Dirbame jau 30 metų, per šį laikotarpį nuolat stengėmės įvairinti teikiamas paslaugas, didinti jų apimtį. Sukūrėme puikią mokymo bazę, įgijome daug bendradarbiavimo patirties. Darbas su turinčiais negalią žmonėmis mūsų specialistams – puikios pamokos ateičiai“, – teigia O. Andruškevičienė.

Su tuo sutinka ir kirpėjų profesijos mokytoja Zita Adlienė. Pasak jos, būsimosioms kirpėjoms labai naudinga išmokti bendrauti su įvairiais žmonėmis. Mokytoja pasidžiaugia, jog įstaigose, su kuriomis sudarytos sutartys dėl grožio paslaugų, būsimieji specialistai visada laukiami, nes kiekvienas žmogus nori būti gražus.

Lankytojai – patenkinti

Pagalbos ir informacijos šeimai lankytojai ir šįkart iš Žirmūnų darbo rinkos ir mokymo centro išėjo labai patenkinti. Visi kalbintieji džiaugėsi, kad būsimieji grožio specialistai atsižvelgia į jų norus bei pageidavimus, be to, čia teikiamos paslaugos nemokamos. Reikia sumokėti nebent tik už kirpimui ar cheminiam sušukavimui naudojamas medžiagas, bet ir šios sumos – nedidelės. Be to, visada galima atsinešti savo dažų, tuomet mokėti visai nereikia.

Aldona, kuriai šįkart buvo ne tik nudažyti bei pakirpti plaukai, bet ir padažyti antakiai, džiaugėsi apsilankymu mokymo centre. „Išėjini po procedūrų – ir nuotaika geresnė, ir gyvenimas šviesesnis. Paslaugos grožio sa-



Lankosi nuolat

„Labai džiaugiamės, kad turime tokius partnerius, kad mūsų žmonės gali nemokamai pasigražinti. Nuo būsimųjų grožio specialistų kėdžių visi mūsų pakyla ne tik gražesni, bet ir su geresne nuotaika“, – sako VŠĮ Pagalbos ir informacijos šeimai tarnybos socialinė darbuotoja Vilma Kunsmonaitė.

Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro Verslo ir paslaugų specialistų rengimo skyriaus vyresnioji specialistė Olga Andruškevičienė sako, jog tokio bendradarbiavimo nauda – abi-



lonuose mieste po euro įvedimo labai pabrango, mums, turintiems negalią, jos tampa neįperkamos. Puiku, kad yra toks Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras, kur galime pasigražinti nemokamai", - kalba moteris.

Pirmą kartą Žirmūnuose lankėsi Rasa. Ji sako, jog kiekviena moteris nori būti graži, bet ne visada užtenka pinigų apsilankyti kirpykloje. „Jautiesi blogai, kai vaikštai apsileidusi. Džiaugsmas po grožio procedūrų labai didelis. Tikiuosi, kad teks čia apsilankyti dar ne vieną kartą“, - dėsto Rasa.

Ada pasidžiaugė, kad Mokyimo centre visada tvyro puiki, geranoriška aplinka. „Darbuotojai mus čia visada širdingai priima, būsimosios kirpėjos labai stengiasi. Parodau, paaiškinu specialistėms, kokios šukuosenos norėčiau, bet pasitikiu ir jų skoniu. Visos čia dirba labai profesionaliai“, - sako moteris.

Pasak jos, jei ne Mokyimo centras, nedidelės pensijos grožio procedūroms jai nepakaktų. „Reikėtų susirišti plaukus į uodegą, vasarą vaikščioti su skarele, žiemą – su kepure. Mano pensija – nedidelė, viskam neužtenka. Džiaugiuosi, kad Mokyimo centre mus apkerpa netgi stropiau ir gražiau negu įprastoje kirpykloje. Ten kartą man buvo sugadinę plaukus, net skundą rašiau“, - aiškina Ada.

Gražiai apkirptais plaukais džiaugėsi ir šįkart vienintelis tarp moterų buvęs vyras – Sergejus. Pasak jo, grožio specialistų paslaugos – didelė paspartis nedidelės pajamos gaunantiems neįgaliesiems bei jų šeimoms.

Pasak V. Kunsmonaitės, tai – ne paskutinis apsilankymas Žirmūnų darbo rinkos mokymo centre. Žmonės su psichikos negalia čia žada užsukti ir prieš kitas šventes.

Autorės nuotraukos



Pritarta siūlymui valstybės lėšomis drausti neįgalius prižiūrinčius asmenis

Seimas pritarė, kad nuo kitų metų pradžios pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu būtų draudžiami neįgaliosius prižiūrintys asmenys. Tokio draudimo galės siekti tik neįgaliojo tėvai, įtėviai, globėjai ar rūpintojai.

Seimas 2019 m. sausio 15 d. po svarstymo bendru sutarimu pritarė siūlymui papildyti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnį ir praplėsti draudžiamų valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu asmenų sąrašą.

Įstatyme numatoma įtvirtinti, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. nesukakęs senatvės pensijos amžiaus vienas iš neįgalaus asmens, kuriam nustatytas iki 2018 m. gruodžio 31 d. specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, ar nuo 2019 m. sausio 1 d. pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, tėvų (įtėvių) arba asmuo, paskirtas šio neįgalaus asmens rūpintoju, bus draudžiami valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu.

Tokio draudimo galės siekti tik neįgaliojo tėvai, įtėviai, globėjai ar rūpintojai. Šie asmenys bus draudžiami valstybės lėšomis tik tuo atveju, jeigu jie tuo laikotarpiu neturės draudžiamųjų pajamų arba jų pajamos bus mažesnės negu atitinkamo laikotarpio Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų suma.

Šiuo metu pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu draudžiami slaugantys itin sunkius ligonius, t. y. tie, kuriems taikomas nuolatinės slaugos poreikis.

SADM informacija

**Lietuvos sutrikusios
psichikos žmonių
bendrijos žurnalas
„Globa“**

Rėmėjai:



Redaktorė
Lina Jakubauskienė
Tel. 8 699 788 27
globa.redaktore@gmail.com

Dizainerė
Ilona Chmieliauskaitė

Redakcijos adresas:
Viršuliškių g. 34,
LT-05 110 Vilnius.
Įmonės kodas 291942170

Tiražas 880 vnt.

Spausdino
Bendra Lietuvos ir
Danijos įmonė
UAB „Baltijos kopija“.
Kareivių g. 13B,
LT-09109 Vilnius

ISSN 2335-8572



9 772335 857000